

Ludmila Brožková

Jsi nahá víc
Než bývá strom
Když na podzim jej vítr svleče

Jsi palčivá jak horečka
Když roztřeští rtuť teploměru
Jsi nekonečnější než pád

Jsi
Zníš po vábničce z ulity
Až trne v míše.....

(Úryvek z básně Václava Suchého)

S n y

Traduje se, že sny jsou odrazem denního myšlení, konání, představ, slyšeného. Mám období, kdy večer uléhám do lůžka a spím snad v okamžiku, kdy na mne měkce dopadne pokrývka. Jsou dny, kdy mne něco tíží, nedovedu se s tím poprat, vyhnat z myšlenek, zakázat tomu opakovaný přístup. Rozhoduje hloubka problému, i to, jak moc je mi „ušitý na tělo.“ Když mne něco trápí, žije ta událost se mnou jako věrný stín, neopouští mne ani v rozhovorech o něčem jiném, vzdáleném, nesouměřitelném. Ani ve chvílích, kdy se něčemu srdečně, nakrátko, zasměji. Prostě mi dominuje, svazuje mne, oklešťuje, do konce posledního nervu ovládá. Malinko to zevšeobecním, budu mluvit nejen za sebe, ale i za další lidi, protože tak k nám - ne ovšem všem - ty neuvěřitelné příhody přicházejí. Jsou sny, které před něčím varují, některé jsou tak zmatené, že jim po probuzení neporozumíme, zakrátko zapadnou do změti jiných myšlenek a vytratí se, i sny, jež jsou předzvěstí setkání s někým, koho jsme léta neviděli, nejsme v žádném kontaktu, a přesto nám přinese pár milých v reálu pronesených slov radost, milou vzpomínku, uspokojení, že jsme v sobě vzájemně kdysi zanechali navždy, z jakéhokoliv důvodu, dobrou stopu. Rozhovor, dopis, e-mail nás uvolní, zažene na chvíli starosti, je jako pohlazení, trápivý problém duše ale zůstává nedotknut, jen na chvíli nás od něj osvobodí. Já takovým nečekaným okamžikům říkám, že to je cesta kolem nekonečného lánu obilí, v němž pesticidy už dávno vymýtily chrpy, vlčí máky, svlačec i koukol, a najednou zcela jasně vidím ostrůvek té zklidňující modři, zářivé červeně či fialkového mámení mého mládí.

Snad nějakým nečekaným, neplánovaným okamžikem roztříští neobyčejný sen na chvíli neprostupnou stěnu, která mi nedovolí myslet na nic jiného, všechno dělám jako jindy, i stejně uléhám, usínám... A neobyčejný sen je tu! Někde se něco přehodí, přetne, vstoupí na jinou stezku, možná se ozve nesplněný sen, deprivatione nesaturovaného citu, představ, prostě něco, s čím už neuvědoměle, každodenně žijete, stalo se Vaší součástí, ale i ono, neoddělitelně od

Vás s Vámi ve dne, v noci, žije. Znáte pocit, kdy najednou dostanete neodehnatelnou chuť na nakládanou okurku, šlehačkový dort, česnekem silně vonící bramborák, prostě cokoliv, co máte rádi? Pocit tak naléhavý, že mu musíte vyhovět. Namítáte tomu naléhání - ne, teď mám tuhle rozdělanou práci, sjednanou pracovní schůzku, čeká mne praní, luxování, korespondence, najdete jeden a tisíc důvod, proč se tomu podvědomému svádění bráníte. Protože sny přichází i ve dne, jenže za našeho plného vědomí se tomu říká prozaicky snění. Sny, jež nemůžeme ovlivnit ve chvílích děje, zařizuje naše, něčím strádající tělo. Cokoliv, některá jeho část. Mozek začne ve spánku dělat pořádek v zásuvkách, vyčistí šuplata bolestných zážitků od všeho, co nás svazuje, mění naše životní cesty, přehodnocuje rozhodnutí, láme nám křídla, zaclání v pohledu na ty občas strašně důležité ostrůvky máků, chrp a koukolů.

Netajím, že mne ani jedinkrát v životě nepotkal partnerský, obohacující, oboustranný a zaštiťující vztah. Ale ano, jednou přece – s už překročenou padesátkou mé životní cesty. Ne, láska to nebyla, spíš velké porozumění, stejné myšlení, názory, tolerance, pracovitost, zodpovědnost, společné zájmy, hudba především. Příběh měl „malou chybičku.“ To oboustranné přiblížení mně nebylo souzeno. Neurolog doc. MUDr. Štěpán Figar, CSc. byl mužem, který odpovídal mé představě fungujícího, obohacujícího vztahu, na lékařském kongresu v Berlíně zemřel náhle na infarkt. Už jsem druhého takového nepotkala. Osud mi dal do vínku houževnatost, cílevědomost, pracovitost, vlohy k řadě činností. Snad jako náplast na to, co považuji v životě, mimo zdraví, za nejdůležitější. Je to hodně i málo. Podle laťky, kterou si nastavíte.

Jistě, bez partnerské lásky či hlubokého, plnohodnotného, spolehlivého přátelství se dát žít. Jako můžete žít bez auta, velkého majetku, pomíjivé slávy, vysněného profesionálního postu nebo jiných met, můžete žít bez opětované lásky, jako se dát žít i bez v noci jiskřících hvězd nebo nádherně kvetoucích, vonících růží. Člověk toho v životě přežije tolik, že absenci něčeho, čemu dává prvořadou důležitost, často už ani jako prvořadou nevnímá. Jsou snílci - patřím mezi ně - , co noc co noc po neplánovaném probuzení hledají na obloze svou zářící hvězdu. Já si s ní povídám, prosím o pomoc, dohlédnutí, abych neudělala hloupost či poděkuji, že mne spolehlivě hlídá. Oni ani já neprojdeme kolem záhonu květin, aniž bychom ho nezaznamenali, nepocítili radost z té krásy. Ale máte-li tu “nadstavbu“, o níž se zmiňuji na začátku tohoto odstavce, má život úplně jiný smysl. Ničím nahraditelný, nekoupitelný.

Mne navštěvuje čas od času, už dlouhé desítky let a v různých intervalech, stále se opakující, doslova identický sen. Přichází ke mně muž, jehož existence je mi příjemná, vedeme spolu zajímavé, obohacující rozhovory, pak náhle vstává z křesla, přistupuje ke mně, bere mne do náručí a dlouho se mi dívá do očí, jako by zkoumal, zda vše, co si o mně myslel, je opravdové, totožné s jeho představami. Něžně mne políbí na obě tváře, po malém zaváhání se dotkne nesměle mých rtů. Objekt je stále sevřenější, i moje rty odpovídají na tu touženou výzvu, přizpůsobují se jeho laskání a náhle, bez jakéhokoliv přechodu či slova se objímáme, jako by šlo o život - a splyneme v jednu duši, jedno tělo. Až do samého konce. Zázrak naplnění, uvolnění duše i těla do posledního nervu je náhle vystřídán mým pohledem, hledajícím podobu toho tajemného a neobyčejného muže. Chci ho políbit, pohladit, pošeptat něco milého, - a on má přes obličej něco jako závoj, nepoznávám v něm nikoho, s kým jsem se v životě - za jakýchkoliv okolností - potkala. V tom okamžiku se probouzím, tělo slastně znavené předchozím prožitkem, ale muž tu není. Rozplyne se, doslova jako ten sen. Stalo se mi to už tak mnohokrát, že jsem se nad tím opakujícím se snem s mužem bez obličeje, sebemenší identity, zamýšlela. Ano, mozek pracuje i když spíme, a občas plní naše utajená přání. Nikdy - co do podoby - nepoznaný muž mně přináší svými neskutečnými návštěvami

vše, po čem celý život toužím. Krásné rozhovory i něhu muže a ženy v intimních chvílích, nezapomenutelné okamžiky souznění dvou individualit, ale snad proto, že se asi oba strašně bojíme zklamání, rozplyne se zákonitě zároveň se snem.

Nezvratně vím, že takový muž je, že někde existuje, ale jen z pomýšlení, že by se sen jednou naplnil a já poznala jeho oči, ústa, čelo, nos, teď i už milníky života-vrásky našeho věku, osobitou vůni, hlas, závoj by zmizel, jsem zajedno s básníkem – zatrne mi v míše.

Musím něco doplnit. Po dlouhých měsících od napsání odstavců výše. Vzbudila jsem se o půl čtvrté, svěží a odpočatá a s úlevou pocítila, že tentokrát nemám vstávat jako jindy při nespavosti a jít něco dělat. Zůstala jsem pod hřejivou dekou, pohled zalétl k mojí hvězdičce, byla na svém místě, pozorná a chápající, a já si uvědomila, co mne to tak naléhavě vzbudilo. Sen. Ano, sen, který maličko suploval moji celoživotní touhu po krásném vztahu s moudrým, příjemným mužem. Ne, nebyly to žádné Baleáry či jiná, mnohými toužená destinace, sen se začal odvíjet jako filmový pásek, uvědomovala jsem si ho znovu, jako v tom právě prožitém, nečekaném snu. Bloudila jsem dlouhou chodbou nějakého úřadu, obcházela mramorové, letité sloupy, nahlížela ze starých, krásným dřevem orámovaných oken na veliké nádvoří s kašnou a lavičkami a hledala číslo kanceláře, kde jsem měla něco vyřídit. Dlouho jsem procházela chodby a to moje hledané číslo jsem pořád nějak nesmyslně míjela. V jednu chvíli kolem mne prošli dva muži. Jeden, pomalu, pomaličku se blížící seniorskému věku a vedle něj vlasatý mladíček s pusou rozesmátou od ucha k uchu. Starší muž se na mne podíval a já v té chvíli pocítila něco jako překvapení, že tolik let mne provázející sen s mužem bez tváře, konečně snad potkávám. Že si na něj budu moci sáhnout, podívat se mu do očí - do duše. Nevím proč, ale v tu chvíli jsem si uvědomila, že mám na sobě květovanou zvonovou sukni, kterou jsem jako dívka nosívala, pas mám štíhlý jako jsem mívala, někdejší hustá hříva vlasů se při chůzi pohybuje houpavě kolem mých tváří a šíje... Prostě jsem v té chvíli, v níž potkávám zpodobnění svého mnohaletého, opakovaného snu, omládlá. Ve snu je všechno možné... Starší muž mne pozdravil, usmál se, letmo se dotkl mé ruky, něco chtěl říci, ale v té samé chvíli ho vzal za ruku ten mladíček, aby nezdržoval, jdou přece něco vyřídit...

Potkala jsem za život díky svému povolání nespočet lidí, povah, zájmů, postavení, zkušeností i naivity, takže jsem si pomyslela, proč mnou při setkání s tím zvláštním mužem projel záchvěv víc ho poznat, sblížit se s ním, sprátelit, prostě být v jeho blízkosti – vyzařovala z něj životní moudrost i mladická nerozvážnost, symbióza toho, co měl kdysi Štěpán Figar, jehož vzpomínám výše. Mne ten rys okouzloval. Tehdy, i při tomto snovém setkání. Mládenec ukázal na číslo tabulky nade dveřmi, pro jistotu si zblízka přečetl, že jsou na hledaném místě a vešli. S údivem jsem zaznamenala, že starší muž se ještě ve dveřích otočil a viděl, že totéž jsem udělala já. Oba jsme se na sebe usmáli. Dva naprosto cizí lidé, navíc pro mne - s věkovým handicapem v můj neprospěch. I já náhle našla hledanou kancelář. Vrátila jsem se zpět do práce a zanedlouho mne vyrušilo vyzvánění telefonu. Zdvihla jsem sluchátko a tam – snad vrátný – mi říká, že mne volá nádraží. Zavrtěla jsem hlavou, co, jaké nádraží, nikoho tam neznám. „No, tak mi ten hovor dejte, děkuji.“ Na druhém konci se ozval příjemný hlas „To jsem já, omlouvám se, ale na vrátnici úřadu, kde jsme se potkali, jsem si dovolil zjistit Vaše jméno a podnik kde pracujete, já Vás musím nejen vidět, ale i slyšet!!!“ V tónu hlasu zaznělo tolik naděje i obavy, že odmítnu, že jsem hovor s neznámým neukončila. Ale ze sluchátka už hlas zmizel. Podivín, řekla jsem si a pokračovala v práci. Cestou domů mne kroky nějak podvědomě zavedly k nádraží. Nevím proč, vlakem jsem už nejela aspoň deset let, ale něco mi říkalo, že mám pokračovat směrem, kterým mne ten vnitřní hlas vede. Za budovou nádraží

se stavěl nad kolejištěm masivní, železný most. Asi deset chlapů poponášelo jeden díl mostní konstrukce na ramenou – a v tom okamžiku jsem zůstala stát. V mém zorném poli jsem totiž na konci řady poznala onoho zvláštního muže. Dobré vychování mi velelo jít dál, ten muž se přece ani neomluvil a bezdůvodně (?) ukončil hovor, ani se nepředstavil. V tu samou chvíli se otočil i ten muž, něco tomu před ním krátce řekl a zmizel. Pomyslela jsem si – tak takhle, nejdřív si začínáš a pak utečeš! No, pěkný hrdina.

Za nádražím se otvíral volný prostor, zarostlý vysokou, svěže zelenou trávou. Zula jsem si boty, vzpomněla si, jak jsme kdysi, omladina, chodívali v mém rodišti travnatým chodníčkem do Hájků na pobožnost také s botami v ruce, zatoužila, jako tenkrát, cítit kamínky mezi trávou na bosých chodidlech, zapomenout na kvalitu života a vše nedobré, čím mi bylo dáno projít, podvědomě jsem pocítila i zklamání nad „křováckým“ chováním toho muže. Trochu jsem se i rozhořčila. Nejdřív dělá, že mne chce víc poznat, že mu jsem příjemná, a pak docela slabošsky zmizí!!! Dobře mi tak, měla jsem už dávno odhodit snění, že se moje tužba jednou naplní, všichni jsou stejní jako byl můj muž. Vzpomínky na minulost mne přinutily se zastavit, zadívala jsem se na druhou stranu luk, na malý chloumek, plný košatých stromů. Po malé chvíli, v níž jsem se zatoulala mnoho let zpátky, jsem ucítila trpkou vůni trávy. Takhle přece voní, když se žne, nebo po ní někdo jde. Kdo by v tuto chvíli a tady...? Než jsem stačila domyslet, dotkly se mne čísi ruce a otočily mne tváří k sobě. Muž z úřadu a nádraží! Umytý, převlečený, nenápadně čerstvě vonící mužskou vodou po holení. Plný rozpaků i dychtivosti. Pocítila jsem šimrání vysoké trávy na kolenou, nepatrný chlad na bosých nohou a vydechla „Vy?“ Přikývl a vzal mne s naprostou samozřejmostí za ruku, zcela automaticky jsem šla vedle něj zarostlou pěšinkou před námi a poslouchala, jak udýchaně vypráví, že byl se synem projednávat stavbu toho mostu kde nastaly nějaké potíže, má celý projekt na starosti a když vidí, že mají chlapi všeho plné zuby, zařadí se mezi ně jako jeden z nich. „Jste taková jiná, zvláštní, něco mi říká, že bych Vás měl víc poznat, že možná toužíte taky po něčem trvalém, naplněném vzájemnou úctou...“ V tu chvíli jsem procítila. Jako v těch snech, kdy po krásných okamžicích muž také mizí, jen tenhle neměl závoj přes tvář. Zapamatovala jsem si každický rys jeho obličeje, barvu vlasů, příjemný hlas, převyšoval mne vzrůstem asi o hlavu, a náhle, jako v tom léta se opakujícím snu – zmizel. A já, jako po těch na začátku popisovaných „návštěvách“ muže „bez tváře“ se závojem, jsem zůstala ležet, myšlenky volně pustila směrem, kterým chtěly jít, prostor zaplnila otázka – proč nikdy nevím, kdo tím záhadným mužem je. Proč nezůstává a mizí, když se znovu a znovu, celá desetiletí, vracel? Přece když se k někomu nebo někam vracíme, bylo nám tam dobře, chceme si dojmy ze setkání zopakovat, upevnit, znovu prožít.

Ano, jsou v životě okamžiky, v nichž Vám zatrne v míše slastně i hořce a nevíte si se sebou rady. Jsou jako voňavé jahůdky na lesním palouku i hořké, jako nenaplněné sny. Bolí i hladí zároveň. Co z toho víc? Nevím.